

Lapset

Nicaraguan väestöstä 43 % on alle 15-vuotiaita (Suomessa 18 %). Lapsikuolleisuus on varsin suuri: tuhatta syntynyttä lasta kohden kuolee ensimmäisten elinvuosien aikana 37 lasta. Huono ravitsemus, puutteellinen hygienia ja heikot saniteettiolot vaikuttavat eniten nicaragualaisten lasten kuolleisuuteen. Joka kolmas lapsi kärsii kroonisesta aliravitsemuksesta ja yksi kymmenestä vakavasta aliravitsemuksesta.

Työnteko on usean nicaragualaislapsen arkea erityisesti maaseudulla ja kaupunkien reuna-alueilla. Usein 5–14-vuotiaat lapset auttavat vanhempiaan pienissä perheyrittelyissä, vaikka lain mukaan alle 15-vuotiaiden työnteke on kiellettyä. Koulunkäynti on periaatteessa pakollista, mutta käytännössä isolla osalla lapsista ei ole siihen mahdollisuutta. Esteeksi koulunkäynnille saattavat muodostua kallis, mutta pakollinen koulupuku nahkakeneen sekä vihkojen ja kynien puute. Vain 64 % yli 15-vuotiaista nicaragualaisista osaa lukea ja kirjoittaa. Koulutuksen puute tarkoittaa menetettyä tulevaisuutta: ilman luku- ja kirjoitustaitoa lasten ja nuorten on vaikea tavoitella parempaa huomista.

Ravitsemus

Banaanit ja muut hedelmät sekä vihannekset antavat oivan lisän papu- ja riisipainotteiseen ruokavalioon. Köyhimpien perheiden rahat eivät kuitenkaan tahdo riittää kuin pelkkiin maissitortilloihin. Ruokavalion niukkuudesta ja yksipuolisuudesta johtuvasta vajaaravitsemuksesta kärsii noin kolmasosa väestöstä.

GALLO PINTO ("Kirjava kukko"; riisiä ja papuja) on nicaragualaisen keittiön perusruoka, jota syödään yleensä aamuisin.

- 500 g mustia tai punaisia papuja
- 3 dl riisiä
- 2 sipulia
- 4 valkosipulin kynttä
- 1-2 sitruunan mehu
- maissi- tai oliiviöljyä paistamiseen, suolaa maun mukaan

Liota papuja vedessä 8–12 tuntia. Kaada liotusvesi pois ja keitä pavut kypsiksi kattilassa (noin 1 h), mausta suolalla, kun pavut ovat lähes kypsiä. Jätä keitinvesi papuihin, voit pakastaa osan käytettäväksi myöhemmin gallo pinton tai keittoihin/salaatteihin. Keitä riisi ohjeen mukaan. Yhdistä pavut ja riisi gallo pintoksi: pilko sipulit ja valkosipulin kynnet ja kuullota ne öljyssä kasarissa/ paistinpannussa. Lisää sopiva annos papuja liemineen ja loraus öljyä. Pyörittele paistinlastalla, kunnes vesi on haihtunut. Nakkaa joukkoon keitettyä riisiä ja sitruunan mehu ja paistele vielä kymmenisen minuuttia hyvin sekoittaen. Tarkista suola.

Valokuvat: Emma Leppälä, Eija Naapanki, Seija Paasi ja Salla Viitanen (2006)

Tekstit: Oulu-Matagalpa -ystävyyssseura ry

Lähteet: Katsaus Nicaraguaan julkaisut 1-5 (Suomi-Nicaragua-seura ry, 2003-2005)
www.suominicaraguaseura.fi, www.wikipedia.org, www.oulu-matagalpa.fi

Tähän näyttelyyn on saatu Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosaston tiedotustukea.

KURKISTUS NICARAGUAAN

Valokuvanäyttely Oulun kaupunginkirjastossa

31.5 - 2.7.2007

Oulu-Matagalpa -ystävyyssseura

Yleistä

Nicaragua on Väli-Amerikan suurin, mutta harvaanasutuin maa. Sen pinta-ala on 129 500 km² ja asukasluku 5,6 miljoonaa (2006). Nicaragua jakautuu maantieteellisesti kolmeen alueeseen: keskellä on vuoristoinen ylänköalue, idässä ja lännessä on rannikkoa. Itäinen Karibianmeren puoleinen rannikko on harvaanasuttua, suurten jokien ja sademetsien peittämää kuumankosteaa tasankoa. Sitä kutsutaan Moskiittorannikoksi – tai Miskiittorannikoksi, siellä asuvien miskiittointiaanien mukaan. Nicaraguan länsipuolella lainehtii Tyyni valtameri. Maan länsiosaa on tiheimmin asuttua ja siellä on myös pääkaupunki Managua. Lännessä ovat maan suurimmat järvet, Nicaraguajärvi ja Managuajärvi sekä osa koko Väli-Amerikan läpi kulkevasta tulivuoririjonosta. Kaiken kaikkiaan Nicaraguassa on noin 40 tulivuorta, osa niistä toimivia.

Ilmasto

Nicaraguan trooppinen ilmasto on koko vuoden kuuma ja kostea. Läntisillä rannikkoalueilla ja keskiosan alavilla alueilla päivälämpötila vaihtelee +29 °C ja +34 °C:n välillä. Karibian rannikkovyöhykkeellä lämpötila on hieman matalampi ja vuoristossa jo selvästi viileämpi. Maan keski- ja länsiosissa vuosi jakautuu selkeään sadekauteen ja kuivaan aikaan. Sadekausi alkaa toukokuussa ja kestää marraskuuhun muun ajan ollessa kuivaa kautta. Karibian rannikon eteläosissa vuotuinen sademäärä voi olla jopa yli kuusi metriä. Trooppiset myrskyt eli hurrikaanit pyyhkäisevät epäsäännöllisesti Nicaraguan yli aiheuttaen tuhotulvia ja mutavyöryjä.

Historia

Eri intiaaniheimot ovat asuttaneet Nicaraguaa jo ainakin 10 000 vuoden ajan. 1500-luvulla alueelle muutti espanjalaisia siirtolaisia ja maa oli pitkään Espanjan siirtomaan. Itsenäiseksi valtioksi se julistautui vuonna 1821. Nicaraguan historia on sisällissotien, miehitysten ja diktatuurien värittämää. Yhdysvallat miehitti Nicaraguan ensimmäisen kerran vuonna 1912. Vuonna 1936 valtaan nousi Somozan suvun diktatuuri, joka hallitsi maata Yhdysvaltain tuella. Kuuban ja Neuvostoliiton tukemat sandinistit syrjäyttivät diktatuurin vallankumouksessa vuonna 1979 ja pitivät valtaa aina vuoteen 1990 saakka. Levottomuudet ja yhteentoukot jatkuivat 1980-luvun ajan Yhdysvaltain tukemien vastavallankumouksellisten contrien ja sandinistien välillä. Vuoden 1990 vaaleissa presidentiksi valittiin opposition Violeta Barrios de Chamorro, ja olot rauhoittuivat vähitellen. Tällä hetkellä entiset sandinistit ja contrat elävät sulassa sovussa keskenään yrittäen ratkaista maata otteessaan pitävän köyhyyden ja korruption ongelmia. Vuoden 2006 presidentinvaaleissa presidentiksi valittiin entinen sandinistijohtaja Daniel Ortega.

Uskonto

Enemmistö nicaragualaisista kuuluu roomalais-katoliseen kirkkoon, protestanttien määrä on kasvussa. Uskonnolla on merkittävä asema ihmisten jokapäiväisessä elämässä, siitä saadaan voimia köyhyyden kestämiseen. Kirkossa käydään ahkerasti, ja vuotuisilla juhla-kulkueilla kunnioitetaan kirkon virallisten suojeluspyhimysten lisäksi epävirallisia ja paikallisia pyhimyksiä. Katolisen kirkon vaikutusta kuvaa vuonna 2006 voimaantullut aborttilaki, joka kieltää raskaudenkeskeytyksen ilman poikkeuksia.

Väestö

Valtaosa Nicaraguan väestöstä on mestitsejä eli intiaanien ja eurooppalaisten jälkeläisiä. Alkuperäistä intiaaniväestöä on maan asukkaista noin 5 prosenttia. Suuri enemmistö Nicaraguan väestöstä puhuu äidinkielenään espanjaa. Maan länsiosissa puhutaan intiaani-kieliä ja Atlantin rannikolla afrikkalaisperäisen väestön keskuudessa englantia. Perheet, joissa saman katon alla elää yleensä monta sukupolvea, muodostavat kiinteän tuki- ja turvaverkon erityisesti yksiuhoitajaaideille. Macho-kulttuurin värittämässä yhteiskunnassa lasten suurta määrää pidetään edelleen miehuuden mittana. Teiniraskaudet ovat yleisiä johtuen valistuksen ja ehkäisyn puutteesta.

Talous

Nicaragua on yksi maailman köyhimpiä valtioita. Tuloerot Nicaraguan sisällä ovat suuret: rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät entisestään. Noin puolet väestöstä elää köyhyysrajan alapuolella alle yhdellä dollarilla päivässä. Merkittäviä luonnonvaroja ovat mm. kulta, hopea, kupari ja sinkki. Kalaa saadaan erityisesti Karibianmerestä, hummerit ja katkaravut ovat tärkeitä vientituotteita. Merkittävin vientituote on edelleen kuitenkin kahvi. Kahvin maailmanmarkkinahintojen heilahtelut vaikuttavat viennin arvoon suuresti, ja kahvinviljelystä on tullut varsin epävarma elinkeino. Pelastuksena kahvinviljelyn kannattavuuteen on tullut Reilun kaupan periaatteella tuotettu kahvi, jota osa Suomeenkin tuotavasta kahvista on. Maan metsistä suuri osa on hakattu vientituotteiden viljelyä varten. Noin puolet nicaragualaisista elää maaseudulla viljellen joko omaa tai vuokrattua maata. Tärkeimmät pientilojen ja pihamaiden viljelykasvit ovat maissi ja pavut. Usein kanat tepastelevat talojen pihamailla. Sikojen ja vuohien kasvatuksella saadaan lisätuloja perheelle. Muuttoliike kaupunkeihin on voimakasta. Nicaraguan kaupungit kasvavat nopeasti, mutta töitä ei kaikille ole tarjolla: yli puolet väestöstä on työttöminä tai vajaatyöllistettyinä. Ilman työtä ja koulutusta olevat ihmiset hankkivat elantonsa esimerkiksi pyykin pesulla ja silyksellä sekä tortillojen leipomisella ja myynnillä.